

Порощук В. П.

П59 Я досліджую світ. 2 клас. Частина 2 / В. П. Порощук. — Х. : Вид. група «Основа», 2020. — 319, [1] с. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-3821-0.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 2-му класі Нової української школи, складені відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової освіти (2018) за Типовою програмою авторського колективу під керівництвом О. Я. Савченко.

Розподіл годин і тематика уроків відповідають змісту підручника Т. Г. Гільберг, С. С. Тарнавської, Н. М. Павич (Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти : у 2-х ч. — К. : Генеза, 2019).

Конспекти уроків, різноманітних за формою проведення, побудовано з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів, з використанням елементів інтеграції, інноваційних та здоров'язбережувальних технологій, інтерактивних методів та прийомів навчання, сучасного обладнання як складової нового освітнього середовища.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ЗМІСТ

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ	6
Розділ 2. Природа взимку (продовження)	8
Урок 81. Як утворюється лід на водоймах	8
Урок 82. Ожеледиця, ожеледь	11
Урок 83. Виготовлення новорічної прикраси «Ковзани»	14
Урок 84. Хто такий споживач	17
Урок 85. Реклама	21
Урок 86. Сорткування сміття	24
Урок 87. Виготовлення сніговика за зразком чи власним задумом	28
Урок 88. Як почувуються рослини взимку	31
Урок 89. Виготовлення аплікації «Засніжені дерева»	34
Урок 90. Як зимують комахи.	37
Урок 91. Як узимку живуть риби	40
Урок 92. Як зимують птахи	43
Урок 93. Проект «Птахам на допомогу»	47
Урок 94. Як зимують звірі	51
Урок 95. Які бувають потреби	54
Урок 96. Мініпроект «Мої потреби»	57
Урок 97. Юні кулінари (приготування бутербродів)	60
Урок 98. Яка користь від знань	63
Урок 99. Домашні улюбленці	66
Урок 100. Чи завжди треба бути добрими	70
Урок 101. Не будьмо байдужими	74
Урок 102. Друзі	78
Урок 103. Мініпроект «Правила дружби»	81
Урок 104. Виготовлення листівки-сюрпризу	85
Урок 105. Чи вміє міркувати комп'ютер	88
Урок 106. Чого вчать помилки.	91
Розділ 3. Природа навесні	94
Урок 107. Як упізнати весну	94
Урок 108. Правила поведінки під час грози	97
Урок 109. Де працюють «сонячні зайчики»	100
Урок 110. Якою буває погода навесні	103
Урок 111. Льодохід, повинь	106

Урок 112. Як здійснити задумане	109
Урок 113. Як стати заощадливим та підприємливим	112
Урок 114. Виготовлення виробів для ярмарку	115
Урок 115. Як стати винахідником	118
Урок 116. Графічний редактор	121
Урок 117. Як почувуються рослини навесні. Першоцвіти	125
Урок 118. Як почувуються дерева навесні	129
Урок 119. Виготовлення квітки крокусу	133
Урок 120. Які комахи з'являються першими навесні	136
Урок 121. Проєкт «Травневий хрущ: користь чи шкода?»	139
Урок 122. Як змінюється життя у водоймах навесні	142
Урок 123. Виготовлення жабки в техніці оригамі	145
Урок 124. Як ухвалювати рішення	148
Урок 125. Корисні звички	151
Урок 126. Чи є у весни святковий календар	154
Урок 127. Свято Великодня	157
Урок 128. Весняні свята	160
Урок 129. Виготовлення серветки за зразком	163
Урок 130. Як птахи зустрічають весну	166
Урок 131. Мініпроєкт «Перелітні птахи»	169
Урок 132. Природні та штучні звуки	173
Урок 133. Чому птахи будують гнізда	176
Урок 134. Виготовлення ластівки з паперу	180
Урок 135. Як птахи доглядають пташенят	183
Урок 136. Роль птахів у природі	186
Урок 137. Хто потребує особистого простору	189
Урок 138. Коло спілкування	192
Урок 139. Які зміни в житті звірів навесні	195
Урок 140. Весняні явища в житті звірів	199
Урок 141. Чому потрібно дбати про довкілля	203
Урок 142. Утилізація відходів	206
Урок 143. Виготовлення моделі транспортного засобу з підручних матеріалів	209
Розділ 4. Природа влітку	213
Урок 144. Із чого починається літо	213
Урок 145. Про що «говорить» веселка	216
Урок 146. Літні місяці	220
Урок 147. Яка шана книжкам	224

Урок 148. Як виготовляють папір	227
Урок 149. Акція «Лікуймо книжку»	231
Урок 150. Які бувають форми земної поверхні	234
Урок 151. Чи є в підземелля таємниці	237
Урок 152. Практична робота. Ознайомлення з гірськими породами свого краю та їхніми властивостями.	241
Урок 153. Як утворюється ґрунт.	244
Урок 154. Формування ґрунту	248
Урок 155. Виготовлення мишки за зразком	251
Урок 156. З якої ягоди намисто	255
Урок 157. Отруйні рослини	258
Урок 158. Які турботи у тварин улітку	261
Урок 159. Проект «Хто мешкає у старому пеньку»	264
Урок 160. Створення макета старого пенька та його жителів	268
Урок 161. Де мандрує електронний лист	271
Урок 162. Браузери	274
Урок 163. Інформація. Знак копірайту	277
Урок 164. Чому природа потребує охорони	280
Урок 165. Червона книга. Заповідники	283
Урок 166. Проект «Книга скарг природи»	287
Урок 167. Які наші завдання на літо	290
Урок 168. Мандрівка Україною	293
Урок 169. Літній календар свят	296
Урок 170. Виготовлення аплікації «Літо»	299
Урок 171. Пришивання гудзика	302
Урок 172. Літні ігри	306
Урок 173. Будь природі другом	309
Урок 174. Безпечний відпочинок	313
Урок 175. Узагальнення та систематизація знань учнів	316
Література та Інтернет-ресурси	319

РОЗДІЛ 2. ПРИРОДА ВЗИМКУ (продовження)

УРОК 81. ЯК УТВОРЮЄТЬСЯ ЛІД НА ВОДОЙМАХ

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** учити розпізнавати зимові явища в неживій природі; формувати дослідницькі вміння; дослідити особливості зміни стану води під час замерзання, властивості льоду; вивчити правила поведінки на льоду; розвивати творчі здібності учнів, спостережливість, мовлення; виховувати пізнавальний інтерес;
- **формування ключових компетентностей:** спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами; уміння навчатися впродовж життя; компетентності в природничих науках і технологіях.

Обладнання: лід, тарілка, склянка, вода, фотографії, комп'ютер, відеоролик, презентація, картки.

Тип уроку: урок формування вмінь та навичок.

Освітні галузі: природнича, мовно-літературна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

Сонечко купалося
У калюжі під вікном,

Але сьогодні цю калюжу
Затягнуло всю льодком.

— Про яке перетворення йдеться в загадці? Чому таке могло статися?

— А якщо вода замерзне, що вона утворює? (Лід.)

3. Повідомлення теми та мети уроку

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, як утворюється лід на водоймах.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Вивчення нового матеріалу

1) Обговорення в загальному колі.

— Де ви бачили лід, крім замерзлої водойми?

— Розгляньте малюнки. Розкажіть, що ви знаєте про лід.

2) Робота за підручником (с. 3).

Метод «Спрямоване читання»

Читаючи текст, учні шукають відповіді на поставлені запитання. Читають із зупинками, обговорюють прочитане.

— Що відбувається зі снігом, коли він потрапляє на поверхню води?

— Що далі відбувається зі снігом?

— Як утворюються крижини?

— За якої температури вода перетворюється на лід?

3) Дослідження-спостереження.

Дослід 1

Учитель кладе шматочок льоду на тарілку.

— Що відбувається з льодом, що знаходиться в теплій кімнаті?

Висновок. У теплій кімнаті лід тане.

Дослід 2

— Перекладіть один-два шматочки льоду з тарілки у склянку. Чи змінює вода у твердому стані свою форму?

Висновок. Шматочки льоду в склянці й на тарілці мають одну і ту саму форму.

Дослід 3

— Помістіть шматочки льоду в склянку з водою. Спостерігайте, чи тоне лід у воді чи плаває?
Висновок. Лід у воді не тоне. Він легший за воду.

Фізкультхвилинка

2. Самостійне застосування учнями знань у стандартних ситуаціях

1) Розповідь учителя з елементами бесіди.

— Спочатку лід з'являється на поверхні води.

Якби ставки, озера й ріки замерзли б із дна, а не навпаки, то багато що в нашому житті виглядало б інакше. Змінився б не тільки клімат Землі, а й зовсім зникли б деякі істоти, які живуть у воді!

— Як вода в ставку перетворюється на лід?

Коли повітря над ставком охолоджується, то охолоджує й верхній шар води. Верхні холодні шари води стають важчими, ніж теплі нижні шари, і вони опускаються вниз. Цей процес триває доти, поки температура всієї води ставка знизиться до $+4^{\circ}\text{C}$.

Цікаво, що вода, охолоджена до температури нижче $+4^{\circ}\text{C}$, стає легшою!

Отже, верхні шари води готові до замерзання. Коли температура залишається на рівні точки замерзання 0°C або опускається нижче, починають утворюватися дрібні кристалики.

Кожний такий кристал має шість променів. З'єднуючись, вони утворюють лід.

— Іноді лід прозорий, іноді — ні. Чому?

Справа в тому, що під час замерзання крапель води виділяються маленькі пухирці повітря. Вони прилипають до променів кристалів льоду. Чим більше утвориться таких кристаликів, тим більше пухирців повітря. Лід стає непрозорий.

— Коли лід прозорий?

Якщо вода під льодом рухається, повітряні пухирці збираються разом, тоді утворюється прозорий лід.

2) «Асоціативний куц».

— За власними спостереженнями пригадайте властивості льоду.

3) «Мозковий штурм».

— Де ще вам доводилося бачити лід, крім водойм?

Учні висловлюють свої думки. Учитель демонструє фотографії морського льоду, льодовиків, айсбергів, харчового льоду, бурульки, ожеледі, інею, візерунків на вікнах.

4) Перегляд мультфільму.

Учні переглядають та аналізують зміст мультфільму «Лунтик і його друзі. Лід» (<https://youtu.be/cgF8TftXVHA>).

5) Робота за презентацією.

Учні переглядають презентацію «Як утворюється лід на водоймах. Властивості льоду» (<https://multiurok.ru/files/priezientatsiia-ia-k-utvoriuiet-sia-lid-na-vodoimak.html>), дають відповіді на запитання із рубрики «Капустинка запитань».

6) Технологія «Мікрофон».

— Чи каталися ви взимку на ковзанах? Де це відбувалося?

— Припустіть, що може статися під час катання на замерзлій водоймі.

— Зробіть висновок, де безпечно кататися на ковзанах.

7) Робота в групах. Складання пам'ятки.

Учні обговорюють у групах правила поведінки на льоду, потім разом складають пам'ятку.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА ЛЬОДУ ПІД ЧАС КАТАННЯ НА КОВЗАНАХ, САНЧАТАХ

- Кататися можна тільки тоді, якщо лід на річці міцний.
- Не можна бити по льоду ногою, перевіряючи його на міцність. Адже лід може виявитися зовсім тонким і проломитися під ногами.
- Кататися на ковзанах можна лише в перевірених та обладнаних для цього місцях.
- Майданчики для забав повинні бути відгороджені яскравими стрічками, за якими перебувати людям категорично заборонено.
- Кататися можна тільки у місцях масового перебування людей.
- Не можна з'їжджати на санчатах із крутого берега на лід, адже він може провалитися.
- Обходьте місця, укриті товстим шаром снігу, оскільки під снігом лід завжди тонший.
- Якщо лід почав тріщати та з'явилися характерні тріщини, слід негайно повернутися на берег. Не бігти, відходити повільно, не робити різких рухів. Потрібно акуратно лягти на лід і перекотитися або відповзти в безпечне місце.

8) Робота за підручником (с. 5).

- Розгляньте малюнки, прокоментуйте дії дітей.
- Хто з них правильно обрав місце для катання на ковзанах?

Фізкультхвилинка

3. Творче перенесення знань і навичок у нові ситуації

1) Самостійна робота. Вправа «Додай слово».

1. Вода в морозилці (що зробила?) _____ і перетворилася на _____.
2. Рівень води _____, бо вода при замерзанні _____.
3. Лід у воді _____. Це відбувається тому, що він _____.

Висновок. Лід — це вода у твердому стані. Він безбарвний, прозорий, крихкий. Під час замерзання вода розширюється, перетворюється на лід. Лід легший за воду, тому не тоне.

2) Поетична хвилинка.

- Прочитайте вірш.

РІЧКА СХОВАЛАСЬ

Річка сховалась: є і нема —
Замурувала річку зима.
Там, де рибалки кидали сіть,
Можна сьогодні пішки ходить
І розглядати щуки на дні,
Наче крізь чисте скло у вікні.

Там, де латаття влітку цвіло,
В гості побігла стежка в село.
Ріжуть алмазом лід ковзани
Там, де гойдала хвиля човни.
Січень надворі, а для дітей
Тьохкає крига, мов соловей.

А. Качан

- Куди поділася річка?
- Чому по річці можна ходити пішки?
- Чому щук видно, ніби крізь скло?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Рефлексія

- Що таке лід? Назвіть його властивості.
- За яких умов вода перетворюється на лід, а лід — на воду?
- Якби лід був важчий за воду, де б він знаходився у водоймі, що замерзає?
- Як би це відбилося на мешканцях водойм?
- Які правила поведінки на льоду під час катання на ковзанах ви запам'ятали?

2. Робота за підручником (с. 7)

- Учні зачитують та аналізують висновок до теми уроку.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

температурах поряд з (чи на) незамерзлимими водоймами (замерзають зірвані вітром з поверхні води краплі).

Ожеледь завдає чималого шкоди, унаслідок неї значно погіршується зчеплення коліс транспорту з поверхнею доріг, що різко збільшує кількість аварій та змушує їздити з меншою швидкістю. Значної шкоди завдає ожеледь на морі — поєднання сильного вітру з морозом у незамерзломому морі призводить до обмерзання всього, на що падають краплі, товстим шаром криги, часом подібне може призвести навіть до перевертання суден, у яких один з бортів укритися товстим шаром льоду.

Синоптики користуються термінами *ожеледь* і *ожеледиця*. У їхній професійній мові ці слова називають різні атмосферні явища, процес утворення яких не однаковий.

В одному випадку *замерзають переохолоджені краплі* дрібного дощу або мряки при слабкому морозі. Дерева, будинки, земля вкриваються з навітряного боку шаром льоду. Це атмосферне явище синоптики називають *ожеледдю*.

В іншому випадку *замерзає вода* на охолодженій поверхні землі, коли після дощу або відлиги буде мороз. Дороги вкриваються шаром льоду. Таке атмосферне явище у синоптиків називається *ожеледицею*.

4) — Мовна розминка.

Ожеледь

Вкриватися ожеледдю

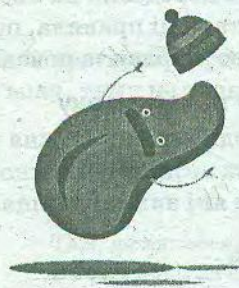
Слабка ожеледь

Ожеледиця

Ожеледиця на дорогах

Братися ожеледицею

— Мовознавці радять розрізняти:

Ожеледь — кристали льоду або снігу, якими обростають стовбури й гілки дерев, дроти тощо: вкриватися ожеледдю, слабка ожеледь уранці.

Ожеледиця — тонкий шар льоду на поверхні землі: ожеледиця на дорогах, братися ожеледицею.

— Порівняйте подані визначення зі словничком у підручнику (с. 6).

Музична фізкультхвилинка

Діти виконують рухи під пісню «Падає сніжок» (<https://youtu.be/h20XWHHm0Ak>).

2. Самостійне застосування учнями знань у стандартних ситуаціях

1) Робота за підручником (с. 6).

— Як перевірити істинність (правдивість) фактів? (Міркування дітей.)

— Прокоментуйте способи перевірки (на вибір). (Малюнки у підручнику.)

2) Технологія «Акваріум».

Учитель пропонує одній із груп сісти в центрі класу. Подає команду розпочати обговорення питання «Яких застережень слід дотримувати під час ожеледиці?».

Наприкінці обговорення учні мають дійти спільного рішення за 3–5 хв.

Учитель ставить класу запитання:

— Чи погоджуєтеся ви з думкою групи?

ПАМ'ЯТКА «ЩО РОБИТИ ПРИ ОЖЕЛЕДИЦІ»

- Вибирати взуття з глибоким протектором на підшві.
- Ходити неквапливо, ноги розслабити в колінах.